

Finanšu izlūkošanas
dienests

Terorisma un proliferācijas finansēšanas novēršanas vadlīnijas

METODOLOĢISKAIS MATERIĀLS

Atjaunotā redakcija

2025

Saturs

Ievads	3
Terorisma vispārējais raksturojums	3
PF vispārējais raksturojums	7
Sankcijas saistībā ar cīņu pret PF un TF	8
Situācija Eiropā	10
Situācija Latvijā	11
Aktuālās tendences TF un tās novēršanā	14
Pazīmes, kas var liecināt par TF	16
Pazīmes, kas var liecināt par PF	18
Citi noderīgi resursi par PF un TF	21
Saīsinājumi un skaidrojumi	23

Ievads

1. Terorisma draudu attīstība konfliktu reģionos ietekmē drošības situāciju Eiropā un līdz ar to arī Latvijā, īpaši pēc 2022. gada 24. februāra Krievijas uzsāktās karadarbības Ukrainā un 2023. gada 7. oktobra teroristiskā grupējuma Hamās uzbrukuma Izraēlai. Šie notikumi akcentē nepieciešamību pastiprināti vērtēt arī citus reģionālos apdraudējumus. Teroristu grupas jaunu atbalstītāju piesaistei Eiropā savos propagandas materiālos izplata sabiedrību šķeļošus vēstījumus. Terorisma mainīgā daba un tendences gan attiecībā uz TF, PF, gan uz citiem teroristisko organizāciju aspektiem (piemēram, informācijas izplatīšanas veidi un kanāli, jaunu biedru vervēšanas metodes u. tml.) uzliek par pienākumu starptautiskajai sabiedrībai regulāri pārskatīt esošos pretterorisma pasākumus un pielāgot tos terorisma draudu situācijai.¹
2. Latvija ir apņēmusies efektīvi īstenot visas starptautiskās un nacionālās sankcijas, tostarp visas attiecīgās ANO DP rezolūcijas, ES un nacionālās sankcijas PF un TF jomā. Latvijas iestādes cieši sadarbojas savā starpā, kā arī ar ES un starptautiskajiem partneriem, lai nodrošinātu šo sankciju pilnīgu un precīzu izpildi. Latvija īsteno visaptverošus un mērķētus pasākumus, lai novērstu PF un TF aktivitātes ar mērķi nodrošināt starptautisko un nacionālo drošību un stabilitāti. Ņemot vērā izmaiņas starptautisko sankciju režīmos, kas noteikti, reaģējot uz Krievijas nelikumīgo agresijas karu pret Ukrainu un izmaiņām sankciju riskos, kādiem Latvija ir pakļauta, kopš 2024. gada 1. aprīļa FID ir kļuvis par kompetento institūciju starptautisko un nacionālo sankciju izpildes jautājumos Latvijā.² FID tīmekļvietnes sankciju sadaļā <https://sankcijas.fid.gov.lv/> vienkopus var atrast informāciju par Latvijas Republikas nacionālajām, ANO un ES noteiktajām sankcijām un to izpildes aspektiem.
3. Vadlīnijas ir paredzētas kā praktisks instruments Novēršanas likuma subjektiem un to uzraudzības un kontroles institūcijām PF un TF novēršanas pasākumu plānošanā un realizēšanā. Apzinoties Novēršanas likuma subjektu un uzraudzības un kontroles institūciju dažādās kompetences, vadlīnijas ir sagatavotas vispārīgā formā, lai iesaistītās institūcijas tās varētu piemērot atbilstoši savai specifikai.
4. Šis dokuments ir FID, LB, VDD un VID aktualizēta vadlīniju redakcija Novēršanas likuma subjektiem un uzraudzības institūcijām izpratnes veicināšanai par PF un TF novēršanu, ko 2019. gadā izstrādāja VDD sadarbībā ar Noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas novēršanas dienestu (Šobrīd – FID).
5. Šīs vadlīnijas ir papildinātas ar aktuālo PF un TF situāciju Latvijā, kā arī ar jaunākajām globālajām PF un TF tendencēm. Aktualizētā informācija gūta no tādiem dokumentiem kā "Latvijas pretterorisma stratēģija 2021.–2026. gadam"³, NRA 2023⁴ un citiem nacionāla un starptautiska līmeņa informācijas avotiem.

Terorisma vispārējais raksturojums

6. Pasaules valstu starpā joprojām nav vienotas izpratnes par terorisma jēdzienu, tāpēc katra valsts un starptautiskā organizācija definē šo jēdzienu dažādi saskaņā ar vēsturisko pieredzi, izpratni un vajadzībām. Vairākums no terorisma definīcijām paredz vardarbības izmantošanu vai tās draudus noteiktu mērķu (piemēram, reliģisku, politisku vai sociālu) sasniegšanai, tajās iekļauta arī vēršanās pret

¹ Latvijas pretterorisma stratēģija 2021.–2026. gadam. 5. lpp. Pieejams: <https://vdd.gov.lv/uploads/materials/25/lv/latvijas-pretterorisma-strategija.pdf>.

² Starptautisko un Latvijas Republikas nacionālo sankciju likums. Latvijas Vēstnesis, 31, 15.02.2016. <https://likumi.lv/ta/id/280278>.

³ Turpat.

⁴ Nacionālais NILLTPF risku novērtēšanas ziņojums par 2020.–2022. gadu. Pieejams: <https://www.fid.gov.lv/uploads/files/2023/NACION%C4%80LAIS%20NILLTPF%20RISKU%20NOV%C4%92RT%C4%92%C5%A0ANAS%20ZI%C5%85OJUMS%20PAR%202020.%E2%80%932022.%20GADU.pdf>.

civiliedzīvotājiem, sabiedrību vai tās daļu. Daudzviet terorisma definīcijas veidotas, pamatojoties uz to noziedzīgo nodarījumu definīcijām, par kuriem paredzēta kriminālatbildība atbilstoši ANO konvencijām, kas uzskaitītas ANO Starptautiskajā konvencijā par cīņu pret 1. pielikumā⁵.

7. Latvijā terorisma definīcija ir balstīta uz dažādiem darbību veidiem, kas veiktas noteiktā nolūkā. Krimināllikuma⁶ 79.¹ pantā ir uzskaitītas darbības (spridzināšana, dedzināšana, kodolķīmisko, ķīmisko, bioloģisko, bakterioloģisko, toksisko vai citu masveida iznīcināšanas ieroču lietošana, masveida saindēšana, epidēmiju vai epizootiju izplatīšana, personas nolaupīšana, ķīlnieku sagrābšana, gaisa, sauszemes vai ūdens transportlīdzekļu sagrābšana vai citas darbības), kas, ja veiktas nolūkā iebiedēt iedzīvotājus vai piespiest valsti, tās institūcijas vai starptautiskas organizācijas izdarīt kādu darbību vai atturēties no tās, vai destabilizēt vai graut valsts, tās iedzīvotāju vai starptautiskas organizācijas interesēm, ir uzskatāmas par terorismu.
8. Personu iesaistīšanos teroristiskās darbības veicina vairāki faktori. Viens no šādiem faktoriem ir noteiktās sabiedrības grupās pastāvošā neapmierinātība, kas lielākoties ir saistīta ar personu etnisko izcelsmi, rasi, tiesisko statusu, politiskajiem uzskatiem, reliģisko piederību un sociālekonomisko stāvokli. Šo neapmierinātību teroristi izmanto, lai iesaistītu personas vardarbīgās aktivitātēs, skaidrojot, ka tas ir vienīgais veids kā panākt situācijas uzlabošanu. Teroristiskās organizācijas savos propagandas materiālos izmanto dažādus tematus, lai kūdītu noteiktas sabiedrības grupas uz iesaistīšanos teroristiskās aktivitātēs. Papildus neapmierinātībai ar savu stāvokli sabiedrībā vēl viens nozīmīgs faktors ir konkrēts, kritisks notikums (katalizators), kas cilvēkā rada iedomātu nepieciešamību rīkoties. Šie katalizatori var būt gan iekšēji (izmaiņas privātajā dzīvē, traumas, negadījumi), gan ārēji (normatīvo aktu pieņemšana, valdības politikas izmaiņas, režīma maiņa, dabas katastrofas). Saskare ar kritiskiem dzīves notikumiem var izraisīt personu strauju radikalizēšanos un iesaistīšanos teroristiskās darbībās.
9. Teroristu grupas sabiedrībā pastāvošo neapmierinātību izmanto, lai formulētu ideoloģijas un noteiktu mērķus. Ņemot vērā aktuālo terorisma draudu situāciju pasaulē, var tikt izdalīti četri terorisma veidi:
 - a. Reliģiski motivētais terorisms.
 - b. Labējā spārna terorisms.
 - c. Kreisā spārna terorisms.
 - d. Separātistu terorisms.
10. Šobrīd pasaulē lielākā daļa teroristisko organizāciju ideoloģiju ir balstīta uz reliģijas, galvenokārt islāma, radikālu interpretāciju, kas attaisno vardarbības izmantošanu reliģisko mērķu sasniegšanai. Islāmistu teroristu galvenais postulētais mērķis ir izveidot uz islāma pamatiem balstītu valsts pārvaldi (kalifātu), un šī mērķa vārdā ir pieļaujama vardarbības izmantošana pret visiem, kas kavē tā sasniegšanu.
11. Labējā spārna terorisms balstās pārliecībā par konkrētas grupas pārkumu, visbiežāk izšķirot rasi, etnisko piederību, reliģisko pārliecību un valstisko piederību. Labējā spārna terorisms balstās tādās ideoloģijās kā nacisms, rasisms, ksenofobija un antisemitisms. Labējā spārna teroristu ideoloģijā tiek definēts ārējais ienaidnieks, piemēram, imigranti, etniskās, reliģiskās un seksuālās minoritātes, kas pēc teroristu vērtējuma ir vainojams pie aizstāvamās grupas neveiksmēm. Labējā spārna teroristi arī vērsas pret personām un grupām, kas aizstāv viņu ideoloģijā definēto ārējo ienaidnieku.⁷
12. Kreisā spārna terorisms balstās tādās ideoloģijās kā marksisms, komunisms, anarhisms, anti-kapitalisms un anti-imperiālisms. Tā pamatā ir ideja par cīņu pret

⁵ Starptautiskā konvencija par cīņu pret terorisma finansēšanu, ANO, 1999. Pieejams: <https://treaties.un.org/doc/db/Terrorism/english-18-11.pdf>.

⁶ Krimināllikums. Latvijas Vēstnesis, 199/200, 08.07.1998. <https://likumi.lv/ta/id/88966>.

⁷ Labējā ekstrēmisma risku novēršana. Pieejams: <https://vdd.gov.lv/uploads/materials/36/lv/vdd-labeja-ekstremisma-risku-noversana-buklets.pdf>.

visu, kas apspiež sabiedrības brīvību un vienlīdzību, t. sk. kapitālismu, pastāvošo iekārtu un valdošo šķiru. Kreisā spārna teroristi vērsas pret salīdzinoši mazu sabiedrības grupu – elitēm un tās simboliem (politiskajām amatpersonām, policistiem, karavīriem, finanšu institūciju un lielo uzņēmumu vadītājiem, starptautisko organizāciju pārstāvjiem).⁸

13. Separātistu teroristi cīnās par valsts izveidošanu noteiktā teritorijā, balstoties uz kādas etniskas grupas pašnoteikšanās tiesībām. Šīs teroristu grupas primāri vērsas pret tās valsts vai valstu varas iestādēm, kurā atrodas konkrētā teritorija.
14. Teroristi jeb terorisma riska subjekti var tikt iedalīti vairākās kategorijās, pamatojoties uz to darbību koordinācijas līmeni, atrašanās vietu, izcelsmi u. c. faktoriem. Vispārīgi vērtējot, teroristi tiek iedalīti trīs kategorijās:
 - a. Teroristu organizācijas – organizētas grupas, kas parasti atrodas ārpus Eiropas un to kontrolē var atrasties teritorijas. Teroristisko organizāciju galvenie radītie draudi ir koordinētu uzbrukumu plānošana un organizēšana Eiropas teritorijā un propagandas materiālu izstrādāšana un izplatīšana. Parasti tām ir nepieciešams regulārs un relatīvi liels finansējums. Atbilstoši VDD sniegtajai informācijai joprojām pastāv vairākas teroristu organizācijas, kuras darbojas starptautiskā mērogā un ir spējīgas veikt teroristiskus uzbrukumus citās valstīs. Šādas teroristu organizācijas kā vienu no savas darbības finansēšanas veidiem izmanto ārvalstīs dzīvojošus atbalstītājus, no kuriem dažādos veidos tiek iegūta gan nauda, gan arī preces. Ievērojami starptautiski teroristu grupējumi darbojas Sīrijā, Irākā, Ēģiptē, Alžīrijā, Lībijā, Mauritānijā, Marokā, Tunisijā, Rietumsahārā, Nigērijā, Somālijā, Jemenā, Afganistānā, Pakistānā un Ziemeļu Kaukāzā⁹.
 - b. Pašmāju teroristu grupas – Eiropā dzimuši, auguši un socializējušies indivīdi, kas, apvienojoties grupās, veic uzbrukumus. Pašmāju teroristu grupas parasti nedarbojas teroristu organizāciju uzdevumā. Personas visbiežāk ir radikalizējušās teroristu organizāciju interneta izplatīto materiālu iespaidā. Finansējuma nepieciešamība ir atkarīga no plānoto uzbrukumu apmēra.
 - c. Pašmāju radikalizētie indivīdi (dēvēti arī par "solo" teroristiem) – radikalizējušās personas, kuras ir dzimušas, augušas, izglītojušās un ilgstoši dzīvojušas Eiropā. Šīs personas darbojas vienatnē, iespaidojoties no teroristu grupējumu izplatītās propagandas vai citu teroristu veiktajiem uzbrukumiem. Šādu personu plānus parasti ir grūti paredzēt, jo visas darbības tiek plānotas patstāvīgi. Papildus finansējums parasti netiek piesaistīts.
15. Pašmāju radikalizētie indivīdi un to grupas veic lielāko daļu Eiropas valstīs īstenoto teroraktu. Pašmāju teroristiem ir plašas zināšanas par konkrēto valsti, tradīcijām, simboliem, svētku datumiem, masveida pulcēšanās vietām, kas palīdz labāk plānot un sagatavot uzbrukumus.
16. Ārvalstu partneru dienestu pieredze liecina, ka Sīrijā un Irākā bāzētie teroristi izmanto savus Eiropā dzīvojošos atbalstītājus, lai iegūtu no viņiem palīdzību savu darbību finansēšanai. Latvijā šādas darbības līdz šim nav konstatētas.¹⁰
17. Tomēr pastāv teorētiski draudi, ka personu radikalizēšanās rezultātā personas vai to radnieki/atbalstītāji varētu izmantot Latvijas finanšu sektora sniegtos pakalpojumus. Līdz šim Latvijā nav konstatēti gadījumi, kad Latvijas iedzīvotāji finansētu ārvalstu teroristu grupējumus¹¹.

⁸ Kreisā ekstrēmisma risku novēršana. Pieejams: <https://vdd.gov.lv/uploads/materials/35/lv/vdd-kreisa-ekstremisma-risku-noversana-buklets.pdf>.

⁹ Vairāk informācijas skatīt NRA 2023. Pieejams: <https://fid.gov.lv/uploads/files/2023/NACION%C4%80LAIS%20NILLTPF%20RISKU%20NOV%C4%92RT%C4%92%C5%A0ANAS%20ZI%C5%85OJUMS%20PAR%202020.%E2%80%932022.%20GADU.pdf>.

¹⁰ Turpat.

¹¹ Turpat.

18. Saskaņā ar Novēršanas likuma¹² 5. panta trešo daļu TF ir jebkādā veidā iegūtu finanšu līdzekļu vai citas mantas tieša vai netieša vākšana vai nodošana teroristu grupas vai atsevišķa terorista rīcībā ar mērķi tos izmantot vai zinot, ka tie tiks pilnīgi vai daļēji izmantoti, lai veiktu vienu vai vairākas teroristiskas darbības.¹³ TF definīcija veidota, pamatojoties uz ANO Starptautiskā konvencija par cīņu pret TF 2. pantā noteikto TF definīciju.¹⁴
19. TF nav tieša iesaistīšanās teroristiskās darbībās, bet viena no terorisma atbalsta sniegšanas aktivitātēm. Būtiski uzsvērt, ka terorisms un TF ir savstarpēji saistītas – TF nepastāvētu, ja nebūtu terorisma, un teroristiem ir nepieciešams finansējums, ko tie iegūst dažādos veidos, tai skaitā, piesaistot un izmantojot arī likumīgi iegūtus līdzekļus.
20. Visbiežāk identificētie TF subjekti ir:
- a. Radikalizētas personas, kuras vēlas atbalstīt terorismu.
 - b. Teroristisko organizāciju pārstāvji, kuriem ir dots uzdevums iegūt finansējumu.
 - c. Nelegālu finanšu līdzekļu pārskaitījumu starpnieki, kuri gūst peļņu no TF darījumiem.
 - d. Teroristiskās darbībās iesaistīto personu radnieki un draugi, kuri atbalsta viņu aktivitātes vai vēlas sniegt finansiālu atbalstu konkrētai personai. Nereti no teroristu radniekiem nauda tiek arī izkrāpta.
 - e. Personas un organizācijas, kuras piekrīt maksāt izpirkumu, piemēram, par gūstā saņemtu personu vai personu grupu.
21. TF ietver dažādas aktivitātes, kuru galvenais mērķis ir novirzīt teroristiem un/vai teroristu organizācijām naudu, finanšu instrumentus vai mantas. Ne vienmēr TF aprobežojas tikai ar līdzekļu iegūšanu. Bieži vien tajā ir ietverta arī šo līdzekļu novirzīšana (piemēram, pārskaitīšana) un fiziska nogādāšana teroristu organizācijām vai terora aktu veicējiem.¹⁵
22. Nav būtiskas atšķirības starp to, kā teroristi vai citas personas TF mērķiem un noziedznieki NILL mērķiem izmanto finanšu sistēmu. Teroristu grupas līdzīgi noziedznieku grupām savu darbību atbalstam meklē iespējas finanšu infrastruktūras izveidei un uzturēšanai. Šim nolūkam tiek meklēti dažādi finansējuma avoti un iespējas, kā arī veidi līdzekļu un teroristu darbības sasaistes apslēpšanai. Jāņem vērā divas pamata atšķirības starp TF un NILL, proti:
- a. Līdzekļu apmēri, kas nepieciešami terora aktu finansēšanai ne vienmēr ir nozīmīgi (bieži vien darījumu apmērs ir mazs, dažu eiro vērtībā) un darījumu veikšanai var nebūt nepieciešamas sarežģītas shēmas, turpretī NILL parasti tiek izmantoti lielāki apmēri.
 - b. Teroristus vai to grupējumus var finansēt arī no legāli iegūtiem līdzekļiem un ir apgrūtināši noteikt brīdi, kurā šādi leģitīmi līdzekļi kļūst par teroristu īpašumu, bet NILL līdzekļi vienmēr ir nelegāli iegūti.
23. Līdzekļi TF var būt iegūti gan likumīgi, gan nelikumīgi. Likumīgie gūtie ienākumi, kas ir tikuši novirzīti TF, ir, piemēram:
- a. Aizņēmumi.
 - b. Darba alga.
 - c. Kredīti.
 - d. Līdzekļi no pārdotā īpašuma, tostarp kustamās un nekustamās mantas.
 - e. Saņemtās dāvanas.
 - f. Sociālie pabalsti.

¹² Noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas un terorisma un proliferācijas finansēšanas novēršanas likums. Latvijas Vēstnesis, 116, 30.07.2008. <https://likumi.lv/ta/id/178987>.

¹³ Noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas un terorisma un proliferācijas finansēšanas novēršanas likums. Latvijas Vēstnesis, 116, 30.07.2008. <https://likumi.lv/ta/id/178987>.

¹⁴ Starptautiskā konvencija par cīņu pret terorisma finansēšanu, ANO, 1999. Pieejams: <https://treaties.un.org/doc/db/Terrorism/english-18-11.pdf>.

¹⁵ Skatīt detalizētāk. Latvijas Vēstnesis, "Starptautiskā Konvencija par cīņu pret terorisma finansēšanu", 2. pants. Pieejams: <https://likumi.lv/ta/lv/starptautiskie-ligumi/id/1419>.

- g. Uzņēmējdarbības ceļā gūtie līdzekļi (piemēram, lietotu automašīnu tirdzniecība).
 - h. Ziedojumi.
24. Pretlikumīgas darbības, kuru rezultātā tika iegūti līdzekļi TF, ir, piemēram:
- a. Aizņēmumu un nomas līgumu krāpšana.
 - b. Cilvēku nolaupīšana, lai izspiestu izpirkuma naudu.
 - c. Izspiešana (no fiziskām un juridiskām personām).
 - d. Kontrabanda (īpaši narkotisko vielu, tabakas izstrādājumu un dabas resursu).
 - e. Kredītu izkrāpšana.
 - f. Kultūrvēsturisko/antīko objektu nelikumīga pārdošana.
 - g. Laupīšana.
 - h. Ļaunprātīga bezpeļņas/labdarības organizāciju līdzekļu izmantošana.
 - i. Maksa par teroristu kontrolē esošo teritoriju šķērsošanu.
 - j. Nodokļu (nodevu) iekasēšana teroristu kontrolētajās teritorijās.
 - k. PVN krāpšanas shēmas.
 - l. Viltotu identifikācijas dokumentu tirdzniecība.
25. Visizplatītākie TF veidi un tehnikas ir:
- a. Bankas kontā esošas naudas izņemšana ārvalstu bankomātos.
 - b. Bankas pārskaitījumi, tajā skaitā ar banku mobilo aplikāciju starpniecību (mobile banking).
 - c. Dārgakmeņu piegādes.
 - d. Digitālie aktīvi.
 - e. Hawala naudas nodošanas sistēmas (alternatīva naudas pārskaitīšanas sistēma, kas balstās uz iesaistīto personu uzticību).
 - f. Konfliktu zonās iegūtu artefaktu un senlietu pārdošana.
 - g. Kopfinansēšana (crowdfunding), izmantojot tam paredzētas platformas un/vai tīmekļvietnes.
 - h. VV.
 - i. Naudas pārskaitīšanas ar maksājumu iestāžu starpniecību (piemēram, naudas pārvedumu pakalpojumu (money remitters) sniedzēji).
 - j. Nevalstisko/bezpeļņas/labdarības organizāciju ļaunprātīga izmantošana.
 - k. Pašfinansēšanās (indivīdi vai mazas teroristu grupas).
 - l. Priekšapmaksas kartes.
 - m. Skaidras naudas piegādes (cash couriers).
 - n. Sociālo tīklu un saziņai paredzēto aplikāciju izmantošana informācijas izplatīšanai.
 - o. Tirdzniecībā balstīta TF (Trade-Based Terrorism Financing).
 - p. Ziedojumi, tostarp tiešsaistē.
26. Bieži tiek izmantotas dažādu tehniku un metožu kombinācijas, piemēram, kopfinansēšanas (crowdfunding) platformā tiek izveidota līdzekļu vākšanas kampaņa, aicinot maksājumus veikt ar VV, un informācija par to tiek izplatīta ar sociālo tīklu palīdzību.¹⁶

PF vispārējais raksturojums

27. Atbilstoši FATF definīcijai proliferācija ir kodolieroču, ķīmisko, bakterioloģisko, bioloģisko, toksisko vai citu MII, to nogādes līdzekļu un saistīto materiālu nodošana un eksports. Ar nogādes līdzekļiem tiek domātas ballistikās raķetes un citas bezpilota sistēmas, kas spēj nogādāt MII, un ir tam īpaši projektētas. Saistītie materiāli iekļauj visus materiālus, iekārtas un tehnoloģijas, uz ko attiecas valstu

¹⁶ FATF Report "Crowdfunding for Terrorism Financing". Pieejams: <https://www.fatf-gafi.org/en/publications/Methodsand Trends/crowdfunding-for-terrorism-financing.html>.

daudzpusējie līgumi un kas ir iekļautas valstu kontroles sarakstos dēļ iespējamās izmantošanas MII izstrādei, ražošanai un pielietošanai.¹⁷

28. Saskaņā ar FATF izstrādāto definīciju PF ir līdzekļu vai finanšu pakalpojumu nodrošināšana, kas tiek izmantota pilnībā vai daļēji, lai ražotu, iegādātos, glabātu, attīstītu, eksportētu, pārsūtītu, veiktu starpniecību, transportētu, pārvietotu, uzkrātu vai izmantotu kodolieročus, ķīmiskos vai bioloģiskos ieročus un to piegādes līdzekļus, kā arī to saistītos materiālus (ieskaitot gan tehnoloģijas, gan divējāda lietojuma preces, kas tiek izmantotas nelikumīgiem mērķiem), pārkāpjot nacionālos likumus vai, ja piemērojams, starptautiskās saistības.¹⁸
29. Latvijas Republikas Krimināllikuma 73.1 pants¹⁹ definē PF kā jebkādā veidā iegūtu finanšu līdzekļu vai citas mantas tiešu vai netiešu vākšanu vai nodošanu ar mērķi tos izmantot vai zinot, ka tie tiks daļēji vai pilnīgi izmantoti MII finansēšanai, izgatavošanai, glabāšanai, pārvietošanai, lietošanai vai izplatīšanai. Savukārt Novēršanas likuma 5. panta piektā daļa²⁰ PF definē kā MII izgatavošanas, glabāšanas, pārvietošanas, lietošanas vai izplatīšanas finansēšana ir jebkādā veidā iegūtu finanšu līdzekļu vai citas mantas tieša vai netieša vākšana vai nodošana ar mērķi tos izmantot vai zinot, ka tie tiks daļēji vai pilnībā izmantoti, lai finansētu proliferāciju.
30. PF no TF galvenokārt atšķiras ar to, ka PF pārsvarā tiek izmantoti formālie finansēšanas sistēmas avoti (bankas, maksājumu iestādes un VV). Vairums darījumu ir veidoti līdzīgi legāliem darījumiem, lai neizceltos no kopējās ainas, tādējādi tiek būtiski apgrūtināta tās atklāšana. Proliferācijas veicēji izmanto sarežģītas finanšu shēmas un daudzus pieseguzņēmumus, cenšoties savu darbību veikt jurisdikcijās, kur finanšu iestādēm ir zema izpratne par klientu izpēti un riskiem.

Sankcijas saistībā ar cīņu pret PF un TF

31. Sankcijas ir atbilstoši starptautiskajām publiskajām tiesībām, ES vai nacionālajiem tiesību aktiem noteikti ierobežojumi vai aizliegumi. Tās nosaka starptautiskas organizācijas vai individuālas valstis. ES sankcijas izmanto kā daļu no integrētas un vispusīgas politikas pieejas, kurā ir ietverts arī politiskais dialogs, papildu centieni un citi ES rīcībā esošie instrumenti. Lai gan noteiktie ierobežojošie pasākumi tiek saukti par "sankcijām", tie nav sodoši. To mērķis ir atjaunot tiesisko situāciju, novērst iespējamo situācijas pasliktināšanos, kā arī pārtraukt sankciju subjekta prettiesiskās darbības.²¹
32. Sankcijas var iedalīt divos pamata veidos: mērķētas finanšu sankcijas un sektorālās sankcijas. Mērķētas finanšu sankcijas paredz pienākumu iesaldēt visus līdzekļus un saimnieciskos resursus, kas ir jebkuru attiecīgā sankciju normatīvajā aktā uzskaitītu fizisko vai juridisko personu, vienību vai struktūru, vai ar tām saistītu fizisko vai juridisko personu, vienību vai struktūru īpašumā, valdījumā, turējumā vai pārziņā (jeb kontrolē). Kā arī mērķētas finanšu sankcijas aizliedz tieši vai netieši darīt pieejamus līdzekļus vai saimnieciskos resursus attiecīgā sankciju normatīvajā aktā uzskaitītām fiziskajām vai juridiskajām personām, vienībām vai struktūrām, vai ar tām saistītām fiziskajām vai juridiskajām personām, vienībām vai struktūrām vai to labā. Sektorālās sankcijas vispārīgi ir sankcijas, kas noteiktas pret konkrētām precēm vai pakalpojumiem, aizliedzot pakalpojumu sniegšanu vai preču importu, vai

¹⁷ FATF Guidance on Counter Proliferation Financing - The Implementation of Financial Provisions of United Nations Security Council Resolutions to Counter the Proliferation of Weapons of Mass Destruction. Pieejams: <https://www.fatf-gafi.org/en/publications/Financingofproliferation/Guidance-counter-proliferation-financing.html>.

¹⁸ Turpat.

¹⁹ Krimināllikums. Latvijas Vēstnesis, 199/200, 08.07.1998. <https://likumi.lv/ta/id/88966>.

²⁰ Noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas un terorisma un proliferācijas finansēšanas novēršanas likums. Latvijas Vēstnesis, 116, 30.07.2008. <https://likumi.lv/ta/id/178987>.

²¹ Skatīt detalizēti: https://finance.ec.europa.eu/eu-and-world/sanctions-restrictive-measures_en.

eksportu, vai cita veida aizliegumus. Papildus informācija par sankcijām un to veidiem pieejama FID tīmekļa vietnes sankciju sadaļā <https://sankcijas.fid.gov.lv/>.²²

33. Atbilstoši Latvijas Republikas Sankciju likuma 11. panta pirmajā daļā minētajam ANO DP rezolūcijās noteiktās finanšu un civiltiesiskās sankcijas un ES regulās noteiktās sankcijas ir saistošas un tieši piemērojamas Latvijas Republikā. Saskaņā ar Sankciju likuma 2. panta otro daļu visām personām ir pienākums ievērot uz izpildīt starptautiskās un nacionālās sankcijas.²³
34. ANO, ES un atsevišķu valstu noteiktās sankcijas visbiežāk nosaka kā tirdzniecības un ar to saistīto pakalpojumu ierobežojumu un mērķētu finanšu sankciju formā, tādējādi veidojot sistēmu, kas ļauj cīnīties ar TF un PF.
35. Saistībā ar proliferāciju un tās finansēšanu Ziemeļkoreja ir pakļauta ES²⁴ un ANO²⁵ sankcijām. ANO un ES sankciju režīmi pret Ziemeļkoreju aptver gan mērķētas finanšu sankcijas pret noteiktām personām un vienībām, gan sektorālās sankcijas, kas aizliedz noteikto preču importu un eksportu (piemēram, ieroču, divejāda lietojuma preču, luksusa preču, u. c.), noteiktus pakalpojumu aizliegumus (datorprogrammu un saistītie pakalpojumi, u. c.) un citus ierobežojumus (piemēram, saistībā ar kuģniecības un aviācijas nozari, investīcijām, utt.).
36. 2017. gada 1. augustā stājās spēkā Ministru kabineta 2017. gada 25. jūlija noteikumi Nr. 419 "Noteikumi par nacionālo sankciju noteikšanu attiecībā uz subjektiem, kas saistīti ar Korejas Tautas Demokrātiskās Republikas īstenoto kodolprogrammu un politisko režīmu"²⁶, kas nosaka Latvijas Republikas nacionālās sankcijas pret personām, kas palīdz Ziemeļkorejai tās kodolprogrammas izstrādē.
37. Saistībā ar proliferāciju un tās finansēšanu Irāna ir pakļauta ES²⁷ un ANO²⁸ sankcijām. ANO sankcijas pret Irānu tika atjaunotas 2025. gada 27. septembrī, ņemot vērā Irānas saistību nepildīšanu saskaņā ar ANO DP rezolūciju 2231 (2015)²⁹. ES un ANO sankciju režīmi pret Irānu ietver gan mērķētās finanšu sankcijas pret konkrētām personām un vienībām, gan sektorālās sankcijas, kas aizliedz noteiktu preču importu un eksportu. Sektorālo sankciju ietvaros noteikti vairāki ierobežojumi, tostarp ieroču embargo, pasākumi, kas saistīti ar raķešu tehnoloģijām, kodoltehnoloģiju pārvadi un izmantošanu, kā arī ierobežojumi dažādu metālu, programmatūras un citu preču un pakalpojumu aprītei, kuru veikšanai nepieciešama atļaujas saņemšana.
38. Papildus ES ir noteikusi tematiskas mērķētas finanšu sankcijas attiecībā uz ierobežojošiem pasākumiem saistībā ar ķīmisko ieroču izmantošanu, kas nav attiecināmas uz vienu konkrētu valsti. Saskaņā ar Padomes Regulu (ES) 2018/1542 (2018. gada 15. oktobris) par ierobežojošiem pasākumiem pret ķīmisko ieroču izplatīšanu un izmantošanu sankcijas tiek noteiktas pret personām, kas sniedz finansiālu, tehnisku vai materiālu atbalstu, vai ir citādi iesaistītas tādās darbībās kā

²² Vairāk informācijas skatīt: <https://sankcijas.fid.gov.lv/uploads/biezak-uzdotie-jautajumi.pdf>.

²³ Starptautisko un Latvijas Republikas nacionālo sankciju likums. Latvijas Vēstnesis, 31, 15.02.2016. <https://likumi.lv/ta/id/280278>.

²⁴ Skatīt 2017. gada 30. augusta Padomes regula (ES) 2017/1509 par ierobežojošiem pasākumiem pret Korejas Tautas Demokrātisko Republiku un ar ko atceļ Regulu (EK) Nr. 329/2007. Papildus informāciju par ES sankcijām pret Ziemeļkoreju. Pieejams: <https://www.sanctionsmap.eu/#/main/details/20/?search=%7B%22value%22:%22%22,%22searchType%22:%22%7B%7D%7D>.

²⁵ ANO DP Rezolūcija 1718 (2006), ANO DP Rezolūcija 1874 (2009), ANO DP 2094 (2013), ANO DP Rezolūcija 2270 (2016), ANO DP Rezolūcija 2321 (2016), ANO DP Rezolūcija 2371 (2017), ANO DP Rezolūcija 2375 (2017), ANO DP Rezolūcija 2397 (2017). Papildus informāciju par ANO sankcijām pret Ziemeļkoreju. Pieejams: <https://main.un.org/securitycouncil/en/sanctions/1718>.

²⁶ Ministru kabineta 2017. gada 25. jūlija noteikumi Nr. 419 "Noteikumi par nacionālo sankciju noteikšanu attiecībā uz subjektiem, kas saistīti ar Korejas Tautas Demokrātiskās Republikas īstenoto kodolprogrammu un politisko režīmu". Latvijas Vēstnesis, 150, 31.07.2017. <https://likumi.lv/ta/id/292535>.

²⁷ 2012. gada 23. marta Padomes regula (ES) Nr. 267/2012 par ierobežojošiem pasākumiem pret Irānu un Regulas (ES) Nr. 961/2010 atcelšanu.

²⁸ ANO DP rezolūcija 2231 (2015) par Irānas kodolenerģētikas jautājumiem.

²⁹ Turpat.

kīmisko ieroču izgatavošana, iegāde, turēšana, izstrāde, transportēšana, uzglabāšana, nodošana, izmantošana vai šo ieroču izmantošanas sagatavošana.

39. ANO, ES un atsevišķu valstu individuāli noteiktās sankcijas cīņā pret terorismu un tā finansēšanu visbiežāk tiek noteiktas mērķētu finanšu sankciju formā, tādējādi paredzot teroristu organizāciju un ar terorismu saistītu personu līdzekļu un saimniecisko resursu iesaldēšanu un nosakot aizliegumu darīt pieejamus šādām personām līdzekļus un saimnieciskos resursus. ANO DP ir pieņēmusi vairākas rezolūcijas, kas paredz finanšu līdzekļu iesaldēšanu, ceļošanas aizliegumus un ieroču embargo personām un organizācijām, kuras ir saistītas ar terorismu, piemēram, AQ un Daesh (ISIS).³⁰ Savukārt ES ir ieviesusi līdzīgus ierobežojumus kā ANO, papildus pieņemot arī tematiskās sankcijas pret personām un organizācijām, kas iesaistītas teroristisku darbību veikšanā un TF. ES sankcijas ietver finanšu līdzekļu iesaldēšanu, ceļošanas aizliegumus un tirdzniecības ierobežojumus, kas attiecas uz konkrētām precēm un tehnoloģijām, kuras varētu tikt izmantotas teroristiskām darbībām.³¹
40. Nolūkā nepieļaut PF un TF ir svarīgi veikt pārbaudes sankciju sarakstos, lai pārvaldītu mērķētu finanšu sankciju riskus. Papildus, nepieciešams īstenot citus atbilstošu TF un PF risku pārvaldības pasākumus, tai skaitā, bet ne tikai, veikt PF, TF un sankciju risku novērtējumu³², izstrādāt PF, TF un sankciju risku pārvaldības iekšējās kontroles sistēmu, veikt klientu izpēti, klientu un to darījumu uzraudzību, tostarp, novērtējot un pārbaudot, vai klienta saimnieciskā darbība ir saistīta ar nozarēm, kam piemīt paaugstināts PF vai TF risks, piemēram, divējāda lietojuma preču ražošanu, pārvadāšanu vai izplatīšanu, militāro jomu, ziedojumu vākšanu, kopsakarā ar citiem risku faktoriem, tostarp, ģeogrāfijas riskiem, kādi raksturīgi klienta reģistrācijas valstij, saimnieciskās darbības un sadarbības partneru valstīm, u. c.

Situācija Eiropā

41. Terorisms joprojām ir nopietns apdraudējums Eiropai. Laika periodā no 2020. līdz 2024. gadam teroristi Eiropā veica 64 teroraktus, bet novērsti tika 108 plānoti uzbrukumi.³³ Saskaņā ar 2025. gada ziņojumu par terorisma situāciju un tendencēm ES atsevišķās Eiropas valstīs, piemēram, Itālijā, Francijā un Vācijā, arī 2024. gadā saglabājās augsti terorisma draudi.³⁴
42. Eiropā teroraktus turpina īstenot galvenokārt divu sabiedrības grupu pārstāvji. Vieni no uzbrukumu veicējiem bija tā dēvētie pašmāju teroristi jeb Eiropā dzimušas, augušas, izglītojušas un ilgstoši dzīvojušas personas, kuras radikalizējušās islāmistu teroristu grupējumu propagandas ietekmē. Savukārt otri bija patvērumu meklētāji, kuri Eiropā ieceļojuši no valstīm ar teroristu grupējumu paaugstinātu klātbūtni.³⁵
43. Personu radikalizēšanos un gatavību iesaistīties teroraktu veikšanā turpina veicināt internetā izplatītie teroristu grupējumu materiāli, kuros ideoloģiski tiek attaisnota

³⁰ Papildus informācija par ANO sankcijām saistībā ar terorismu pieejama: <https://www.sanctionsmap.eu/#/main/details/6,60,5/?search=%7B%22value%22:%22%22,%22searchType%22:%7B%7D%7D>.

³¹ Papildus informācija par ES sankcijām saistībā ar terorismu pieejama: <https://www.sanctionsmap.eu/#/main/details/6,60,5/?search=%7B%22value%22:%22%22,%22searchType%22:%7B%7D%7D>.

³² Latvijas Banka ir veikusi horizontālo pārbaudi un publicējusi ziņojumu ar labās un sliktās prakses piemēriem riska novērtējuma veikšanai. Ziņojums par neklātienes horizontālās pārbaudes "Noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas, terorisma un proliferācijas finansēšanas un sankciju riska novērtēšanas procesa, tai skaitā metodoloģijas, horizontālā pārbaude" rezultātiem pieejams: <https://www.bank.lv/darbibas-jomas/uzraudziba/finansu-noziegumu-noversana/parbauzu-rezultati-laba-prakse-aml-joma/par-nilltpf-un-sankciju-riska-novertesanas-procesu-tai-skaita-metodologiju>.

³³ Publiskais pārskats par Valsts drošības dienesta darbību 2024. gadā. Pieejams: <https://vdd.gov.lv/uploads/materials/39/lv/vdd-2024-gada-parskats.pdf>.

³⁴ European Union Terrorism Situation and Trend report 2025 (TE-SAT). Pieejams: https://www.europol.europa.eu/cms/sites/default/files/documents/EU_TE-SAT_2025.pdf.

³⁵ Publiskais pārskats par Valsts drošības dienesta darbību 2024. gadā. Pieejams: <https://vdd.gov.lv/uploads/materials/39/lv/vdd-2024-gada-parskats.pdf>.

vardarbība, kā arī iekļauti praktiski padomi teroraktu veikšanai.³⁶ Papildus sociālo plašsaziņas līdzekļu platformām, tiešsaistes forumiem, video un spēļu platformām, kā arī atklāti pieejamām saziņas lietotnēm teroristi un ekstrēmisti materiālu izplatīšanai izmanto arī decentralizētas platformas, kas būtiski apgrūtina TAI uzraudzību un izmeklēšanu.³⁷

44. 2022. gadā visredzamākā reakcija uz Krievijas karu Ukrainā izpaudās kara pirmajos mēnešos, galvenokārt kā labējo ekstrēmistu izplatīti tiešsaistes ieraksti, tomēr ierobežotā skaitā tika novērota arī labējo ekstrēmistu pievienošanās kaujas laukā. Lai gan dezinformācijas un izkropļoto vēstījumu skaits saistībā ar karu Ukrainā ir samazinājies, tie joprojām var veicināt teroristu un vardarbīgo ekstrēmistu vēstījumus.³⁸
45. Savukārt 2023. gadā terorisma draudu pieaugums Eiropas valstīs bija novērojams pēc 2023. gada 7. oktobra teroristiskā grupējuma Hamās kaujinieku iebrukuma Izraēlā. Antisemitisku incidentu skaits strauji pieauga Francijā, Vācijā un Lielbritānijā.³⁹
46. Europol 2023. gada publicētajā ziņojumā secināts, ka robežas starp dažādiem terorisma veidiem nākotnē kļūs aizvien neskaidrākas. Sagaidāms, ka aizvien lielāku nozīmi gūs labējais, kreisais un vides iedvesmots terorisms (environmentally-inspired terrorism) un ekstrēmisms. Ģeopolitiskie notikumi ārpus ES turpinās ietekmēt terorismu un vardarbīgo ekstrēmismu ES.⁴⁰

Situācija Latvijā

47. NRA 2023, kura pārskata periods ir 2020.–2022. gads, veiktais TF un PF risku novērtējums liecina, ka salīdzinājumā ar iepriekšējo pārskata periodu (2017.–2019. gads) situācija attiecībā uz Latvijas iespējamu izmantošanu TF un PF nav mainījusies un attiecīgie riski saglabājušies relatīvi zemi.⁴¹
48. TF draudi Latvijā saglabājas zemi, jo arī terorisma draudu līmenis valstī ir zems. Lai arī pastāv vairāki starptautiski zināmi teroristu grupējumi, kas rada TF draudus arī Latvijā, ārvalstīs veikto izmeklēšanu laikā Latvijas finanšu sistēmas izmantošana to finansēšanā nemainīgi nav tikusi konstatēta. Būtiskākos TF draudus Latvijā joprojām rada vietējās personas, kas var radikalizēties.⁴² Ņemot vērā saasināto situāciju kopš Izraēlas–Hamās 2023. gada kara sākuma, pastiprināta uzmanība jāpievērš TF draudiem, kas izriet no iespējamās personu radikalizācijas, t. sk. ārvalstu kopienās Latvijā. Tāpat nevar izslēgt TF draudus, kas saistīti ar attiecīgo personu ceļojumiem uz konflikta zonu, ziedojumiem Hamās un NVO ļaunprātīgu izmantošanu.
49. FID regulāri izvērtē TF riskus, kas saistīti ar NVO. Ņemot vērā Latvijas zemo TF risku līmeni, novērtējums tiek veikts reizi trijos gados. NRA 2023 secināts, ka Latvijas NVO kopa, kam piemīt paaugstināti TF riski, palikusi nemainīga salīdzinot ar NRA

³⁶ Nacionālās NILLTPF risku novērtēšanas ziņojums par 2020.–2022. gadu. Pieejams: <https://fid.gov.lv/uploads/files/2023/NACION%C4%80LAIS%20NILLTPF%20RISKU%20NOV%C4%92RT%C4%92%C5%A0ANAS%20ZI%C5%85OJUMS%20PAR%202020.%E2%80%932022.%20GADU.pdf>.

³⁷ European Union Terrorism Situation and Trend report 2025 (TE-SAT). Pieejams: https://www.europol.europa.eu/cms/sites/default/files/documents/EU_TE-SAT_2025.pdf.

³⁸ Turpat.

³⁹ Publiskais pārskats par Valsts drošības dienesta darbību 2023. gadā. Pieejams: <https://vdd.gov.lv/uploads/materials/34/lv/vdd-publiskaisparskats-2023-web.pdf>.

⁴⁰ European Union Terrorism Situation and Trend report 2023 (TE-SAT). Pieejams: <https://www.europol.europa.eu/publication-events/main-reports/european-union-terrorism-situation-and-trend-report-2023-te-sat#downloads>.

⁴¹ Nacionālais NILLTPF risku novērtēšanas ziņojums par 2020.–2022. gadu. Pieejams: <https://fid.gov.lv/uploads/files/2023/NACION%C4%80LAIS%20NILLTPF%20RISKU%20NOV%C4%92RT%C4%92%C5%A0ANAS%20ZI%C5%85OJUMS%20PAR%202020.%E2%80%932022.%20GADU.pdf>.

⁴² Turpat.

2020. Atbilstoši Latvijā reģistrēto NVO darījumu apjomam NVO kopai, kurai piemīt TF riskus paaugstinoši faktori, atbilst mazāk nekā 1 % no visiem NVO darījumiem.⁴³

50. Lai nodrošinātu pastāvīgu un efektīvu TF risku izvērtēšanu, noteiktu pasākumus šo risku mazināšanai, lai savlaicīgi identificētu iespējamās TF aizdomas un īstenotu uzraudzības koordinēšanu tām NVO, uz kurām attiecas FATF definīcija⁴⁴, 2024. gadā izveidota starpinstitūciju darba grupa, kurā piedalās pārstāvji no FID, Latvijas Bankas, VDD un VID Nodokļu un Muitas pārvaldes.
51. Arī TF ievainojamība NRA 2023 Latvijā novērtēta kā zema. Latvijā ir attīstīts finanšu sektors, kurā tiek sniegti pakalpojumi, kas var tikt izmantoti TF. Tomēr būtiski, ka NRA 2023 tika secināts, ka Novēršanas likuma subjektu izpratne par TF un sankciju apiešanu ir būtiski uzlabojusies, tāpat kā to spēja identificēt aizdomas par TF un sankciju apiešanu (t. sk. ar terorismu nesaistītu sankciju apiešanu) un ziņot par aizdomām FID atbilstoši Novēršanas likumam un Sankciju likumam. Ir augusi valsts institūciju kapacitāte un izpratne par TF un sankciju apiešanu un pārkāpšanu.⁴⁵
52. Papildus NRA 2023 secinātajam jāpiemin Latvijas pretterorisma stratēģijā 2021.–2026. gadam paustais attiecībā uz Latvijā dzīvojošo musulmaņu kopienas darbību. Tā kopumā nav veicinājusi radikalizācijas tendenci pieaugumu, tomēr VDD redzeslokā regulāri nonāk atsevišķas personas, kuras izrāda interesi par teroristu organizācijām un islāma radikālo interpretāciju. Turpat minēts, ka VDD redzeslokā nonākušo musulmaņu iespējamā iesaistīšanās vardarbīgās aktivitātēs Latvijā vai ārvalstīs šobrīd ir vērtējama kā zema. Turklāt viena no galvenajām radikalizācijas riska grupām joprojām ir jaunie musulmaņi jeb konvertīti⁴⁶.
53. NRA 2023 secināts, ka TF riski Latvijā ir zemi, tomēr pastāv iespēja, ka Latvija var tikt izmantota TF šādos veidos (saraksts nav izsmeļošs):
- a. Latvijas iedzīvotāju iespējamās radikalizēšanās gadījumā TF var notikt kā pašfinansēšanās vai pašfinansēšanās ceļā (tostarp, izmantojot finanšu pakalpojumus).
 - b. Latvijas iedzīvotāju iespējamās radikalizēšanās gadījumā TF var notikt, iegūstot līdzekļus no ģimenes locekļiem vai tuviniekiem (tostarp, izmantojot finanšu pakalpojumus).
 - c. Noziedznieki un teroristu grupējumi var izmantot Latvijas finanšu sistēmu pārskaitījumu veikšanai kā posmu sarežģītu darījumu ķēdē TF.⁴⁷
54. 2022. gadā saņemts pozitīvs ANO DP Pretterorisma komitejas izpilddirektorāta novērtējums, kurā tika izvērtēts Latvijas progress ANO DP rezolūciju⁴⁸, kas saistītas ar terorisma un TF novēršanu, īstenošanā. Ziņojumā ietverts atzinīgs novērtējums par Latvijas paveikto darbu NILLTPF novēršanas sistēmas uzlabošanā kopš 2018. gada MONEYVAL novērtējuma.
55. ANO novērtējumā norādīts, ka, lai gan terorisma draudi Latvijā ir zemi, valsts tomēr ir nopietni izturējusies pret šiem draudiem. Atzinīgi novērtēti Latvijas veiktie juridiskie, institucionālie un operatīvie pretterorisma pasākumi. Tāpat uzsvērts, ka Latvija ir veikusi ievērojamus ieguldījumus uzraudzības un finanšu izlūkošanas

⁴³ Turpat.

⁴⁴ Saskaņā ar FATF 8. rekomendāciju: "NPO refers to a legal person or arrangement or organisation that primarily engages in raising or disbursing funds for purposes such as charitable, religious, cultural, educational, social or fraternal purposes, or for the carrying out of other types of "good works".

⁴⁵ Nacionālais NILLTPF risku novērtēšanas ziņojums par 2020.-2022. gadu. Pieejams: <https://fid.gov.lv/uploads/files/2023/NACION%C4%80LAIS%20NILLTPF%20RISKU%20NOV%C4%92RT%C4%92%C5%A0ANAS%20ZI%C5%85OJUMS%20PAR%202020.%E2%80%932022.%20GADU.pdf>.

⁴⁶ Personas, kuras savas dzīves laikā pievēršas konkrētam reliģiskam virzienam, pārejot tajā no citas ticības vai neuzticības.

⁴⁷ Nacionālais NILLTPF risku novērtēšanas ziņojums par 2020. -2022. gadu. Pieejams: <https://fid.gov.lv/uploads/files/2023/NACION%C4%80LAIS%20NILLTPF%20RISKU%20NOV%C4%92RT%C4%92%C5%A0ANAS%20ZI%C5%85OJUMS%20PAR%202020.%E2%80%932022.%20GADU.pdf>.

⁴⁸ ANO DP Rezolūcijas 1373 (2001), ANO DP Rezolūcija 1624 (2005), ANO DP Rezolūcija 2178 (2014), ANO DP Rezolūcija 2396 (2017), ANO DP Rezolūcija 2462 (2019).

kapacitātes stiprināšanā, tostarp jaunās finanšu tehnoloģijās un analītiskās programmatūrās, un cilvēkresursos. Atzinīgi novērtēts arī tas, ka Latvijas iekšējās koordinācijas centieni ir efektīvi un tā ir apliecinājusi augstu reģionālās sadarbības līmeni, kas atbilst tās lomai kā ES dalībvalstij.

56. Latvija pēdējos gados ir veikusi ievērojamu finanšu sistēmas uzraudzības reformu, tādējādi ANO DP Pretterorisma komiteja norāda, ka Latvija varētu dalīties labajā praksē ar citām līdzīgām ANO dalībvalstīm. Atzinīgi novērtēta Latvijas publiskā un privātā sektora partnerība NILLTFN sistēmas uzlabošanā.
57. Saskaņā ar NRA 2023 PF draudi Latvijā ir vidēji zemi. PF draudus rada personas un starptautisko tiesību subjekti ar potenciālu nodarīt kaitējumu, piesaistot, pārvietojot, uzglabājot vai izmantojot līdzekļus un citus aktīvus (neatkarīgi no tā, vai tie ir likumīgi vai nelikumīgi iegūti) proliferācijas mērķiem. Galvenie starptautiski identificētie PF draudi izriet no Ziemeļkorejas un Irānas, taču teorētiski pastāv arī citi PF draudi. Ziemeļkoreja ir veikusi vairākus ballistisko raķešu un kodolizmēģinājumus, tādējādi apdraudot globālo drošību. Ziemeļkoreja⁴⁹ un Irāna⁵⁰ ir pakļautas sankcijām, līdz ar to Ziemeļkorejas un Irānas personām, kas saistītas ar proliferāciju, ir jāorientējas uz darījumu veikšanu caur sarežģītām maksājumu shēmām, izmantojot viegli ievainojamu finanšu iestāžu pakalpojumus.⁵¹
58. NRA 2023 secināts, ka PF ievainojamība Latvijā ir vidēji zema. Latvijā ir attīstīts finanšu sektors, kurā tiek sniegti pakalpojumi, kas var tikt izmantoti PF. Latvija ir piemērota vieta tranzīta un loģistikas organizēšanai starp ES, NVS valstīm un Āzijas tirgiem. Pastāv risks, ka, izmantojot Latvijas transporta infrastruktūru un izdevīgo ģeogrāfisko novietojumu, tranzītā caur Latviju varētu tikt transportētas SNP uz valstīm, pret kurām noteiktas sankcijas saistībā ar proliferāciju, un augsta terorisma riska valstīm ar mērķi nodot SNP teroristiskajiem grupējumiem. Vienlaikus ievainojamību mazina apstākļi, ka Latvijā pastāv efektīvi SNP aprites kontroles mehānismi.⁵²
59. NRA 2023 secināts, ka PF riski Latvijā salīdzinājumā ar iepriekšējo pārskata periodu ir nemainīgi, proti, PF risks Latvijā ir vidēji zems. Tomēr pastāv iespēja, ka Latvija var tikt izmantota PF šādos veidos (saraksts nav izsmeļošs):
- a. Noziedznieki var izmantot Latvijas finanšu sistēmu pārskaitījumu veikšanai kā posmu sarežģītu darījumu ķēdē PF vai sankciju, kas noteiktas saistībā ar proliferāciju, pārkāpšanai.
 - b. Noziedznieki var izmantot Latvijas finanšu sistēmu pārskaitījumu veikšanai kā posmu sarežģītu darījumu ķēdē, kad SNP tiek transportētas caur citām valstīm, bet finanšu līdzekļi tiek pārskaitīti caur Latvijā reģistrētiem finanšu pakalpojumu sniedzējiem.
 - c. Noziedznieki var izmantot Latvijas transporta infrastruktūru un izdevīgo ģeogrāfisko novietojumu, tranzītā caur Latviju transportējot SNP uz valstīm, pret ko noteiktas sankcijas, un augsta terorisma riska valstīm ar mērķi nodot SNP teroristiskajiem grupējumiem.⁵³

⁴⁹ 2017. gada 30. augusta Padomes regula (ES) 2017/1509 par ierobežojošiem pasākumiem pret Korejas Tautas Demokrātisko Republiku un ar ko atceļ Regulu (EK) Nr. 329/2007, ANO DP Rezolūcija 1718 (2006), ANO DP Rezolūcija 1874 (2009), ANO DP 2094 (2013), ANO DP Rezolūcija 2270 (2016), ANO DP Rezolūcija 2321 (2016), ANO DP Rezolūcija 2371 (2017), ANO DP Rezolūcija 2375 (2017), ANO DP Rezolūcija 2397 (2017).

⁵⁰ 2012. gada 23. marta Padomes regula (ES) Nr. 267/2012 par ierobežojošiem pasākumiem pret Irānu un Regulas (ES) Nr. 961/2010 atcelšanu.

⁵¹ Nacionālais NILLTPF risku novērtēšanas ziņojums par 2020.–2022. gadu. Pieejams: <https://fid.gov.lv/uploads/files/2023/NACION%C4%80LAIS%20NILLTPF%20RISKU%20NOV%C4%92RT%C4%92%C5%A0ANAS%20ZI%C5%85OJUMS%20PAR%202020.%E2%80%932022.%20GADU.pdf>.

⁵² Turpat.

⁵³ Turpat.

Aktuālās tendences TF un tās novēršanā

60. Atbilstoši iepriekš norādītajam, būtiskākos TF draudus Latvijā rada radikalizācijas riskam pakļautās vietējās personas. Šajā kontekstā būtiski apzināties tādu terorismu, kas izriet no etniskās piederības vai rases.
61. FATF 2021. gada jūnijā publicētajā ziņojumā "Ar etnisko piederību vai rasi motivēta terorisma finansēšana" (Ethnically or racially motivated terrorism financing) secina, ka, lai gan galēji labējā spārna teroristu (extreme right wing terrorism) uzbrukumus galvenokārt veic pašfinansētas un individuālas personas, galēji labējā spārna grupas izmanto dažādas finansēšanas un līdzekļu vākšanas metodes.⁵⁴
62. Šī veida TF ietver ziedojumus (izmantojot gan kolektīvo finansējumu, gan privātos ieguldījumus), dalības maksas, dažāda veida komercdarbību (tostarp koncertu organizēšanu, preču pārdošanu un darījumus ar nekustamo īpašumu) un noziedzīgas darbības. Būtiski, ka lielākā daļa finansējuma galēji labējā spārna grupām nāk no likumīgiem avotiem. Tāpat secināts, ka šīs grupas mazāk rūpējas par savu darījumu slēpšanu nekā citos TF veidos.⁵⁵
63. Vienlaikus FATF 2021. gada ziņojuma ietvaros vairākas jurisdikcijas identificējušas, ka galēji labējo grupu dalībnieki kļūst arvien zinošāki attiecībā uz savu līdzekļu pārvietošanu un slēpšanu. Šie līdzekļi tiek izmantoti ļoti dažādām darbībām gan pašu uzbrukumu finansēšanai, gan tādām specifiskām aktivitātēm kā aprikojuma iegāde, apmācības, propagandas veidošana un izplatīšana, vervēšana, tīklu/kontaktu veidošana, juridisko konsultāciju izmaksas un pat nekustamo īpašumu iegādei un uzturēšanai.⁵⁶
64. Galvenās problēmas, kas augstākminētajā FATF ziņojumā identificētas saistībā ar galēji labējās ideoloģijas motivētu indivīdu un grupu, kā arī to uzbrukumu finansēšanas atklāšanu:
- a. Atšķirības tiesiskajos regulējumos, kas dažādās jurisdikcijās nosaka galēji labējā terorisma apkarošanas kārtību (ne visās valstīs labējās ideoloģijas motivētu indivīdu vai grupu vardarbīgas darbības tiek klasificētas kā terorisms).
 - b. Nepietiekams nacionālo un starptautisko sankciju skaits pret galēji labējā spārna indivīdiem un grupām.
 - c. Pieaugošas transnacionālās saiknes starp galēji labējās ideoloģijas motivētiem indivīdiem un grupām.
 - d. Lielāko daļu galēji labējā terorisma uzbrukumu veic radikalizēti indivīdi (dēvēti arī par "solo" teroristiem).
 - e. Finanšu informācijas apmaiņas mehānismu trūkums starp publisko un privāto sektoru.⁵⁷
65. Attiecībā uz galēji labējā spārna terorismu Latvijas pretterorisma stratēģijā 2021.–2026. gadam secināts, ka kontekstā ar kopējām terorisma attīstības tendencēm Eiropā un Latvijā, pieaugošo sazvērestības teoriju un naida runas izplatību arī atsevišķi labējā un kreisā spārna ekstrēmisti saglabās radikalizācijas potenciālu.
66. Atbilstoši VDD sniegtajai informācijai ievērojami starptautiski teroristu grupējumi darbojas Sīrijā, Irākā, Ēģiptē, Alžīrijā, Lībijā, Mauritānijā, Marokā, Tunisijā, Rietumsahārā, Nigērijā, Somālijā, Jemenā, Afganistānā, Pakistānā, Ziemeļu Kaukāzā un Palestīnā.
67. Saskaņā ar VDD sniegto informāciju, nozīmīgākos terorisma draudus Afganistānā un Pakistānā rada islāmistu teroristu grupējums Taliban. Pēc Taliban kontroles pārņemšanas Afganistānā 2021. gadā valstī joprojām saglabājas augsts terorisma draudu līmenis. Šajā reģionā darbojas ar AQ un IS grupējumiem saistīti atzari,

⁵⁴ FATF. Ethnically or Racially Motivated Terrorism Financing. Pieejams: <https://www.fatf-gafi.org/content/dam/fatf-gafi/reports/Ethnically-or-rationally-motivated-terrorism-financing.pdf>.

⁵⁵ Turpat.

⁵⁶ Turpat.

⁵⁷ Turpat.

piemēram, IS Khorasan Province, kas aktīvi iesaistās uzbrukumu veikšanā pret Taliban un iepriekš arī pret Rietumvalstu interešu objektiem Afganistānā. Reģionā saglabājas zema drošības situācija un pastāv risks, ka teroristi šo reģionu arī tuvākā nākotnē var izmantot, lai apmācītu savus kaujiniekus un tos nosūtītu uz Eiropu ar mērķi veikt terora aktus.

68. Kopš 2023. gada oktobra ir aktivizējies Hamās un palestīniešu islāma džihādistu terorisma grupējumi Izraēlā. ES šie terorisma grupējumi ir sankciju subjekti.⁵⁸ Naudas līdzekļu piesaistīšanai tiek izmantotas labdarības organizāciju vai privātu apvienību, galvenokārt NVO sektora pārstāvju, rīkotas kampaņas ar deklarēto darbības mērķi vākt līdzekļus humānai palīdzībai. Pēdējos gados publikācijas par līdzekļu vākšanu aizvien biežāk tiek publiski izvietotas sociālajos tīklos, piemēram, "X" (iepriekš "Twitter"), "Telegram", "TikTok", "Facebook" kanālos un citās sociālo mediju vietnēs. Publikācijas sociālajos tīklos satur norādes par to, kā ziedot līdzekļus un līdzekļu vākšanas kampaņām. Tāpat identificēti gadījumi, kad Eiropā dzīvojošie pilsoņi pievienojas Hamās grupējumam un dodas uz konflikta zonu.⁵⁹
69. TF līdzekļu pārskaitīšanā tiek izmantoti dažādi kanāli, tostarp elektronisko maksājumu iestādes un VV (piemēram, Bitcoin (BTC), Ethereum (ETH), Tether (USDT), USD Coin (USDC), Monero (XMR)).⁶⁰ Lai palielinātu anonimitāti, noziedznieki izmanto gan privātuma orientētas VV, gan tā dēvētos miksera⁶¹ pakalpojumus, kas apvieno daudzu lietotāju līdzekļus un apgrūtina to sākotnējā avota, plūsmu, saņēmēju un patieso labuma guvēju identificēšanu. Šī prakse būtiski paliela TF riskus un sarežģī līdzekļu izsekojamību.
70. Starptautiskajā praksē ir konstatēti vairāki gadījumi, kas izspiedējvīrusu uzbrukumi tiek īstenoti ar mērķi finansēt terorismu, piespiežot upurus pārskaitīt līdzekļus uz konkrētām VV maku adresēm, lai atgūtu piekļuvi kriptētajiem/šifrētajiem datiem.
71. TF līdzekļi var tikt piesaistīti, izmantojot pūļa finansēšanas platformas (crowdfunding).⁶² Sociālo portālu vietnes un pakalpojumu plašais piedāvājums ļauj sazināties ar plašāku auditoriju un izplatīt savu informāciju. Līdz ar to sociālo portālu vietnēm ir būtiska loma pūļa finansēšanas platformu darbībā un teroristi tās stratēģiski var izmantot TF vajadzībām. Savukārt uz ziedojumiem balstītas pūļa finansēšanas platformas var kalpot kā efektīvs aizsegs finanšu noziegumiem, tajā skaitā TF.
72. Viens no starptautiski visbiežāk identificētajiem TF veidiem ir hawala⁶³ metode. Ņemot vērā NRA 2023 konstatēto, atbildīgās institūcijas hawala metodes izmantošanu Latvijā līdz šim nav konstatējušas.⁶⁴
73. Ņemot vērā aktuālās tendences, var secināt, ka TF aizvien vairāk tiek izmantota VV sniegtā pseidonimitāte un pieejamība, kā arī pūļa finansēšanas platformas.

⁵⁸ 2024. gada 19. janvāra Padomes regula (ES) 2024/386, ar ko nosaka ierobežojošus pasākumus pret tiem, kuri atbalsta, atvieglo vai veicina "Hamās" un "Palestīniešu islāma džihāda" vardarbīgas darbības 2001. gada 27. decembra Padomes Regula (EK) Nr. 2580/2001 par īpašiem ierobežojošiem pasākumiem, kas terorisma apkarošanas nolūkā vērsti pret konkrētām personām un organizācijām.

⁵⁹ Eiropas Finanšu izlūkošanas publiskās – privātās partnerības platforma. Teroristisko organizāciju finansēšanas tipoloģijas un indikatori.

⁶⁰ FIU–ISRAEL (IMPA). Swords of Iron. Israel Money Laundering and Terror Financing Prohibition Authority. 2. lpp. Pieejams:

https://www.gov.il/BlobFolder/dynamiccollectorresultitem/impa_swords_of_iron/he/periodic-docs_IMPA%20WORDS%20OF%20IRON%2012.10.23.pdf.

⁶¹ Termina "cryptocurrency mixer" latviskojums. VV maisītājs – pakalpojums, kas apvieno daudzu lietotāju VV, lai slēptu līdzekļu izcelsmi un īpašniekus.

⁶² FATF. Crowdfunding for terrorism Financing. 24. lpp. Pieejams: <https://www.fatf-gafi.org/content/dam/fatf-gafi/reports/Crowdfunding-Terrorism-Financing.pdf.coredownload.inline.pdf>

⁶³ Hawala – neformāla naudas pārskaitīšanas sistēma, izmantojot starpniekus, bez fiziskas naudas kustības pāri robežai vai caur bankām.

⁶⁴ Nacionālais NILLTPF risku novērtēšanas ziņojums par 2020. -2022. gadu. Pieejams: <https://fid.gov.lv/uploads/files/2023/NACION%C4%80LAIS%20NILLTPF%20RISKU%20NOV%C4%92RT%C4%92%C5%A0ANAS%20ZI%C5%85OJUMS%20PAR%202020.%E2%80%932022.%20GADU.pdf> f.

Pazīmes, kas var liecināt par TF

74. Lai TF novēršanas pasākumi būtu efektīvi, nepieciešams izprast teroristu organizāciju un individuālo teroristu vai mazu grupu organizētās finanšu plūsmas. Šai izpratnei būtu jābūt pēc iespējas vienotai visu Novēršanas likuma subjektu vidū. Jāuzsver, ka veidi, kā notiek teroristu organizāciju vai nelielu grupu un atsevišķu indivīdu teroristisko darbību finansēšana, būtiski atšķiras.
75. Indivīdu vai nelielu teroristu grupu darbības izmaksas parasti ir nelielas, tāpēc tās nereti iztiek ar jau esošajiem līdzekļiem vai piesaista nelielu finansējumu, izmantojot metodes, kas nerada aizdomas par TF (piemēram, "ātrie" vai patēriņa kredīti, slēpjot patieso to izlietošanas mērķi u. c.). Savukārt teroristu organizācijām (piemēram, IS un AQ), kuras pamatā atrodas ārpus ES robežām, regulārās izmaksas ir ievērojami lielākas. Tās tostarp veido:
- a. Algas kaujiniekiem.
 - b. Sociālie pabalsti bojā gājušo kaujinieku ģimenēm.
 - c. Jauno kaujinieku piesaiste.
 - d. Ieroči, sprāgstvielas, munīcija.
 - e. Propagandas izplatīšanas pasākumi.
76. TF novēršanas aktivitātēm jābūt vispusīgām – tām jābūt vienlaicīgi vērstām pret līdzekļu/vērtību:
- a. Iegūšanu (piemēram, ierobežot teroristu organizāciju ienākumu gūšanas avotus).
 - b. Pārvietošanu (piemēram, ierobežot teroristu piekļuvi un iespējas izmantot starptautiskās finanšu sistēmas).
 - c. Glabāšanu.
 - d. Izmantošanu.
77. Papildus TF novēršanas aktivitātēm jābūt vērstām pret personām, kuras koordinē TF un citus terorisma atbalsta pasākumus (piemēram, nodrošina loģistikas atbalstu). Iepriekšminēto pasākumu veikšanā nozīmīga loma ir efektīvai starp institūciju un arī starptautiskajai sadarbībai.
78. Starptautiskajā praksē ir identificētas pazīmes, kas konkrētā darījumu un uzvedības kontekstā pa vienai vai, izpildoties vairākām, var liecināt par iespējamu TF⁶⁵:
1. Maksājumu veikšana par tirdzniecības darījumiem, kuros iesaistītas augsta riska jurisdikcijas.
 2. Pārskaitījumu veikšana uz augsta TF riska jurisdikcijām.
 3. Darījumi ar uzņēmumiem, kuru PLG ir augsta TF riska jurisdikcijas rezidents.
 4. Skaidras naudas izmaksa konfliktu zonās vai to kaimiņvalstu bankomātos.
 5. Darījumi ar norēķinu karti konfliktu zonās vai to kaimiņvalstīs.
 6. Vienlaicīga vairāku kredītu/aizņēmumu iegūšana.
 7. Patēriņa kredītu izņemšana, lai ceļotu uz valstīm, kurās notiek bruņotie konflikti, vai to kaimiņvalstīm.
 8. Pieteikumi palielināt kredītlimitu/kredīta apjomu bez skaidra iemesla vai ar ierobežotām atmaksas iespējām.
 9. Nesamērīga portatīvās datortehnikas iegāde.
 10. Nesamērīga komunikācijas aprīkojuma (rācījas, satelīta telefoni, priekšapmaksas kartes) iegāde.
 11. Neparasta un nesamērīga liela apjoma militārā aprīkojuma iegāde (apgērbs, zābaki, bruņu vestes u. c.).
 12. Neparasta lielas jaudas binokļu un nakts redzamības iekārtu iegāde.

⁶⁵ Apkopotie indikatori nav skatāmi izolēti no citas pieejamās informācijas. Jāievēro, ka apkopotajiem indikatoriem ir informatīva nozīme un katrā individuālā gadījumā tie var atšķirties vai tikt identificēti tikai daļa no tiem, kā arī indikatoru uzskaitījumu šajā materiālā nevar uzskatīt par visaptverošu jeb izsmelšu. Atsevišķa indikatora identificēšana ne vienmēr var radīt pamatotas aizdomas par noziedzīgu darbību, un pazīmes nevar skatīt atrauti no faktiem un apstākļiem, kas raksturo konkrētus darījumus vai darbības.

13. Ziedojumu vākšana humanitāriem mērķiem ar aizdomīgām pazīmēm (vispārīgi, neskaidri mērķi, neskaidra ziedojumu vācēja pārstāvētā organizācija (nepastāv vai nav reģistrēta), neskaidrs savākto ziedojumu gala saņēmējs, naudas vākšana, lai to tērētu konfliktu zonās vai to tuvumā, ziedojumu ieskaitīšana privātpersonu kontos).
 14. Neparastas darbības, ko veic teroristu organizāciju ģimenes locekļi vai ar šīm organizācijām saistītas organizācijas.
 15. Iesaistīšanās plašās finanšu aktivitātēs humāniem mērķiem uzreiz pēc konta atvēršanas.
 16. Kopfinansēšanas (crowdfunding) kampaņai trūkst skaidras informācijas par finansējuma mērķi, galvenajiem labuma guvējiem vai definētais mērķis ir ļoti vispārīgs.
 17. Frāžu un numuru izmantošana līdzekļu pārskaitījumos, ja ir norāde, ka tie ir saistīti ar terorismu kopumā, vai saistībā ar aktuāliem notikumiem pasaulē. Piemēram, naudas pārvedumi organizācijām, kuru nosaukumi vai naudas pārvedumā norādītais mērķis norāda uz saikni ar terorismu.
 18. Preču importēšana no ārvalstīm un to pārdošana konflikta zonās, tostarp, ja samaksu par precēm veic trešā persona.
 19. Maksājumi, kas veikti, izmantojot pēc izskata leģitīmu tīmekļa vietni, bet pēc rūpīgākas izpētes atklājas norādes par saistību ar teroristiem.
 20. VV adreses, bankas konti, digitālie maksāšanas līdzekļi utt. publicēti teroristisko organizāciju sociālo mediju platformās vai vietnēs, kurās ir saites uz šīm platformām.
79. Pazīmes, kas var liecināt par iespējamu NVO izmantošanu TF:
1. Ievērojamu NVO saņemto ziedojumu daļu veido skaidras naudas iemaksas no nezināmiem avotiem, par kuriem nav sniegta pamatojoša informācija.
 2. NVO amatpersonas vai ar tām cieši saistītas personas ir vai iepriekš ir bijušas iesaistītas citās organizācijās, kuras tiek uzskatītas par teroristisko aktivitāšu atbalstītājām.
 3. NVO humanitārā palīdzība ir vērsta uz indivīdu atbalstu, kas tieši saistīti ar teroristu organizācijām.
 4. NVO saņem ziedojumus no personām vai organizācijām, kas iekļautas starptautisko vai nacionālo sankciju sarakstos.
 5. NVO saņem ziedojumus no personām, par kurām publiski pieejamā informācija liecina par iepriekšēju iesaisti ziedojumu vākšanā terorisma atbalstam, saistību ar teroristiskām organizācijām, to finansēšanu vai kuru darbība ir tikusi apturēta, balstoties uz šādu aizdomu pamata.
 6. NVO saņem ziedojumus, kuru apjoms vai saņemšanas veids ir tai neraksturīgs.
 7. NVO veic maksājumus citām NVO, kas atrodas konfliktu zonās vai to tuvumā, vai par kurām ir pieejama informācija, ka tās ir iesaistītas teroristiskās darbībās vai TF.
80. Atbilstoši iepriekš minētajam nereti nav būtiskas atšķirības starp to, kā teroristi un noziedznieki izmanto finanšu sistēmu NILL un TF mērķiem, tādējādi, lai identificētu TF darījumus ar VV, izmantojamas arī NILL identificētās tipoloģijas attiecībā uz VV izmantošanu.⁶⁶
81. Ņemot vērā to, ka pret TF noteikto sankciju juridiskā forma ir līdzvērtīga kā pret Krieviju noteiktajām ES sankcijām, pazīmes, kas identificētas saistībā ar Krievijas sankciju pārkāpšanu un/vai apiešanu, var tikt izmantotas arī TF sankciju pārkāpšanas un/vai apiešanas identificēšanai.⁶⁷
82. Terorisma un TF preventīvie pasākumi, tostarp, bet ne tikai:

⁶⁶ Vairāk informācijas skatīt "Money Laundering and Terrorist Financing Red Flag Indicators Associated with Virtual Assets" Pieejams: <https://www.fatf-gafi.org/content/dam/fatf-gafi/reports/Virtual-AssetsRed-Flag-Indicators.pdf.coredownload.pdf>.

⁶⁷ Vairāk informācijas skatīt "Pret Krieviju noteikto sankciju apiešanas indikatori" Pieejams: https://fid.gov.lv/uploads/files/2022/Pret_Krieviju_noteikto_sankciju_apiešanas_indikatori.pdf.

- a. Ņemot vērā pašreizējo terorisma draudu situāciju Latvijā un Eiropā, kā arī identificētos TF riskus un darbības veidus, Novēršanas likuma un Sankciju likuma subjektiem jābūt veiktam TF, PF, kā arī starptautisko un nacionālo sankciju risku novērtējumam un jābūt izveidotai atbilstoši šo risku pārvaldīšanas iekšējās kontroles sistēmai. Papildus tam Novēršanas likuma subjektiem ir pienākums ziņot FID par jebkuru aizdomīgu darījumu, kurā ir aizdomas par TF. Ja tiek konstatēts, ka darījumā iesaistīta persona, kuras identifikācijas dati iekļauti NATO dalībvalstu, tostarp OFAC vai ES dalībvalstu, sankciju sarakstos ar norādēm par TF vai PF, subjektam ir jāatturas no darījuma veikšanas un jāziņo FID⁶⁸.
- b. Jānodrošina efektīvi robežu apsardzes un muitas pasākumi, lai novērstu skaidras naudas, dārgakmeņu vai citu labumu pārvietošanu TF nolūkos.
- c. Maksājuma karšu izdevējiem jāziņo par aizdomīgiem darījumiem, kas veikti ar maksājuma kartēm un ir saistīti ar valstīm, kurās bāzējas teroristu organizācijas.
- d. Darījumu analizē būtu jāņem vērā gan FID, gan arī TAI informācija par teroristu atbalsta tīkliem Eiropā un citām personām, kuras nodarbojas ar TF aktivitāšu koordināciju.

Gadījuma analīze Nr. 1: Aizdomīgs darījums

2018. gadā FID saņemta informācija par personas X iespējamu saistību ar TF. 2013. gadā persona X, izmantojot starptautisku finanšu iestādi, saņēma aptuveni 90 EUR no personas Y. FID, veicot papildu pārbaudes, noskaidroja, ka persona Y ir veikusi pārvēdumus apmēram 22 citām personām trīs valstīs Eiropā, tajā skaitā Latvijā, un vienai personai Āzijas valstī A. Viens no saņēmējiem ir persona Z, kas, iespējams, ir saistīta ar uzbrukumu reliģiskai draudzei Āzijas valstī A.

Gadījuma analīze Nr. 2: Aizdomīgs darījums

2023. gadā FID saņemta informācija par personas X iespējamu saistību ar bruņotu konfliktu vai TF. Laika posmā no 2021. gada jūlija līdz 2022. gada aprīlim persona X veica vairākus pārskaitījumus militārai patriotiskai organizācijai valstī ar augstu terorisma risku. Minētajā periodā persona X veica 4 pārskaitījumus, kur maksājuma mērķos norādīts – labdarībai.

Pazīmes, kas var liecināt par PF

83. MII izplatīšana joprojām rada nopietnus riskus globālajai drošībai. Ir identificētas vairākas valstis ar augstu PF risku. Ziemeļkoreja, kas īsteno nelikumīgas darbības, tostarp NILL, naudas viltošanu, krāpšanu un kontrabandu, lai izveidotu savu kodolarsenālu, šobrīd rada galvenos proliferācijas draudus. ES pret Irānu spēkā ir trīs sankciju režīmi. Viens ir saistīts ar proliferāciju, otrs – cilvēktiesību pārkāpumiem, savukārt trešais – bezpilota lidaparātu (dronu) un raķešu nodošanu Krievijai. Ņemot vērā ģeopolitisko situāciju un Krievijas rūpniecības un ekonomikas ciešās saites ar militāro nozari, pret Krieviju ir noteiktas plašas ekonomiskās un sektorālās sankcijas, tādējādi pastiprināta uzmanība ir jāpievērš arī Krievijai. Papildus proliferācijas riskus rada Krievijas sadarbība ar citām sankcionētajām valstīm, t. i., Ziemeļkoreju un Irānu.
84. Dažādu finanšu sankciju ieviešanas rezultātā piekļuve oficiālajai finanšu sistēmai noteiktām personām un vienībām ir kļuvusi ierobežota, tādēļ tās arvien biežāk izmanto VV, lai apietu sankciju noteiktos ierobežojumus. ANO ekspertu paneļu ziņojumos norādīts uz gadījumiem, kad veikti uzbrukumi VV biržām un to lietotājiem,

⁶⁸ Ziņojumu sniegšana par aizdomīgiem darījumiem un atturēšanās no darījumu veikšanas. 2. papildinātā redakcija. Pieejams: https://fid.gov.lv/uploads/files/2023/vadlinijas/lv-final/FID_Zi%C5%86o%C5%A1anas%20vadl%C4%ABnijas_2.%20redakcija.pdf.

nolaupot tur glabātos līdzekļus.⁶⁹ Ar Ziemeļkoreju saistītie kiberdrošības pārkāpēji (hakeri) pēdējos gados bijuši vieni no aktīvākajiem. 2023. gadā tie kopumā piesavinājušies VV aptuveni 1 miljarda ASV dolāru vērtībā, bet 2024. gadā 1,34 miljarda ASV dolāru vērtībā. Ņemot vērā, ka Ziemeļkorejas kopējā preču eksporta apmērs 2024. gadā bija apmēram 387,93 miljonu ASV dolāru, VV laupīšana veido nozīmīgu valsts ieņēmumu daļu.⁷⁰ ANO DP rezolūcijā Nr. 2270 (2016) uzsvērts, ka Ziemeļkoreja izmanto nelikumīgi iegūtus līdzekļus savas kodolprogrammas finansēšanai.⁷¹

85. Kopš Krievijas iebrukuma Ukrainā 2022. gadā Krievijas un Ziemeļkorejas attiecības ir stiprinājušās. 2022. gadā Krievija kā pastāvīgā ANO DP dalībvalsts izmantoja savas veto tiesības, lai bloķētu stingrākas ANO sankcijas pret Ziemeļkoreju, savukārt 2024. gada martā Krievija bloķēja lēmumu par ANO Ziemeļkorejas ekspertu paneļa darbības pagarināšanu. Regulārie paneļu ekspertu ziņojumi⁷² bija vērtīgs avots, kur iegūt informāciju par aktuālajām tendencēm un tipoloģijām, ko Ziemeļkoreja izmanto sankciju apiešanā un pārkāpšanā.
86. PF gadījumus ir grūti identificēt, jo subjekti var būt gan atsevišķas fiziskas personas, gan valstis. Lai sekmīgi mazinātu un novērstu iespējamās proliferācijas gadījumus, nepieciešams apvienot uz noteikumiem un riskiem balstītas pieejas. Svarīgi ir veikt pārbaudi starptautiskajos, ES dalībvalstu un NATO dalībvalstu sastādītajos sarakstos, kā arī Latvijas nacionālajā sarakstā, kurā iekļautas personas, kas tiek turētas aizdomās par iesaistīšanos teroristiskās darbībās vai MII izgatavošanā, glabāšanā, pārvietošanā, lietošanā vai izplatīšanā.⁷³
87. Starptautiskajā praksē ir identificētas pazīmes, kas konkrētā darījumu un uzvedības kontekstā pa vienai vai, izpildoties vairākām, var liecināt par iespējamu proliferāciju un tās finansēšanu:
1. Klients sniedz neskaidru vai nepilnīgu informāciju par plānotajām tirdzniecības darbībām un atsakās sniegt papildu informāciju, kad tiek uzdoti precizējoši jautājumi par darījumiem.
 2. Viltotu dokumentu izmantošana (līgumi, izvešanas atļaujas).
 3. Čaulas veidojumu (atbilstoši Novēršanas likuma 1. panta pirmās daļas 15.¹ punkta izpratnē) vai fiktīvu uzņēmumu izmantošana.
 4. Nepamatoti augstas cenas maksāšana par precēm vai preču iegāde tieši zem kontroles daudzuma sliekšņa.
 5. Maksājumu aģentu izmantošana, norēķini skaidrā naudā par precēm vai transportēšanas pakalpojumiem, kā arī sākotnējo līdzekļu iemaksa skaidrā naudā.
 6. Personīgā konta vai maksājumu karšu izmantošana uzņēmuma norēķinu veikšanai vai preču iegādei, kas ir pakļautas eksporta kontrolei.
 7. Informācijas slēpšana par gala lietotāju vai gala lietojumu, tās sniegšana tikai pēc atsevišķa pieprasījuma, informācija par gala lietojumu ir neskaidra vai neprecīza.
 8. Nesakrīt līgumos norādītais (nosaukumi, adreses) ar maksājumu mērķiem.
 9. Darījuma pārbaudes laikā iegūtie dokumenti norāda, ka sūtījuma deklarētā vērtība salīdzinājumā ar piegādes izmaksām ir pārāk zema.
 10. Gala saņēmējam nav saiknes ar pircēju, nav zināšanu par produktu.
 11. Pasūtījumam nav saistības ar biznesu, nav darījumu vēstures, klienta vai gala lietotāja darbība neatbilst uzņēmējdarbības profilam.
 12. Pasūtījums veikts no citas valsts nekā gala saņēmēja valsts.

⁶⁹ Guidance on Proliferation Financing Risk Assessment and Mitigation, 28. lpp. Pieejams: <https://www.fatf-gafi.org/content/dam/fatf-gafi/guidance/Guidance-Proliferation-Financing-RiskAssessment-Mitigation.pdf.coredownload.inline.pdf>.

⁷⁰ The 2024 Crypto Crime Report. Pieejams: <https://go.chainalysis.com/crypto-crime-2024.html>.

⁷¹ ANO DP rezolūcija 2270 (2016). Pieejams: [https://www.un.org/securitycouncil/s/res/2270-\(2016\)](https://www.un.org/securitycouncil/s/res/2270-(2016)).

⁷² DPRK Reports Database. Pieejams: <https://dprk-reports.org/>.

⁷³ Nacionālais NILLTPF risku novērtēšanas ziņojums par 2020.–2022. gadu. Pieejams: <https://fid.gov.lv/uploads/files/2023/NACION%C4%80LAIS%20NILLTPF%20RISKU%20NOV%C4%92RT%C4%92%C5%A0ANAS%20ZI%C5%85OJUMS%20PAR%202020.%E2%80%932022.%20GADU.pdf>.

13. Sūtījuma ceļš ir neloģisks (piemēram, "apļveida"), vairāku pārvadājumu veidu/pieturvietu izmantošana vienam sūtījumam.
 14. Kravu pārvadājumu uzņēmums norādīts kā preces saņēmējs.
 15. Tiek slēpti vai noklusēti transporta identifikācijas dati (kuģa nosaukums), sagrozīti konteineru numuri.
 16. Novērojama kuģu maršrutu nesakritība ar plānoto, globālās pozicionēšanas sistēmas (GPS) signāla ierīces atslēgšana riska valstu tuvumā (atbilstoši FATF sarakstam).
 17. Līgumā nav iekļauta apkalpošana, apmācības vai uzstādīšana.
 18. Tirdzniecības finansēšanas darījums ir saistīts ar pārvadājumu maršrutu, kas šķērso valsti, kur ir vāji eksporta kontroles noteikumi un to piemērošana (FATF definētās augsta riska jurisdikcijas⁷⁴ un jurisdikcijas, kam noteikts pastiprinātās uzraudzības režīms⁷⁵).
 19. Darījumā ir iesaistītas personas vai uzņēmumi, kas atrodas riska valstīs⁷⁶.
 20. Darījumā ir iesaistītas universitātes vai militāra rakstura iestādes, kas atrodas riska valstīs.
 21. Darījumā ir iesaistīti uzņēmumi, kuru produkcijai tiek piemēroti izņēmumi attiecībā uz sankcionētajām valstīm (humānā palīdzība – pārtika, medikamenti).
 22. Darījums saistīts ar preču nosūtīšanu, kas neatbilst parastajiem tirdzniecības modeļiem (iesaistītā valsts parasti neveic attiecīgo preču importu/eksportu).
 23. Pasūtītājs ir persona, kas nodarbojas ar divējāda lietojuma preču tirdzniecību/ražošanu vai tādu preču, uz kurām attiecas eksporta kontrole, tirdzniecību/ražošanu.
 24. Klienta izpētes laikā atklāti fakti, kas liecina par ilggadēju sadarbību ar sankcijām pakļautu personu vai reģionu.
 25. Klients vai tā PLG ir no valsts, pret kuru ir piemērotas sankcijas saistībā ar proliferāciju (Ziemeļkoreja, Irāna).
 26. Klients, tā PLG, īpašnieks vai augstākie vadītāji ir iekļauti sankciju sarakstos, vai publiski ir pieejama negatīva informācija par to saistību ar nelikumīgām tirdzniecības shēmām, krāpšanu vai citām noziedzīgām darbībām, vai persona ir iekļauta nevēlamo personu sarakstā (*persona no grata*), pamatojoties uz kādu no eksporta kontroles režīmiem.
 27. Uzņēmumu adreses sakrīt ar atsevišķu valstu vēstniecību vai citu valsts iestāžu adresēm.
 28. Neliels uzņēmums pārskaita lielas naudas summas, kas neatbilst biznesa apjomam.
 29. Uzņēmumi ilgstoši ir neaktīvi un tiek izmantoti, lai veiktu vairākus maksājumus īsā laika posmā.
 30. Īsā laika posmā kopš konta atvēršanas tiek nomainītas uzņēmuma amatpersonas un īpašnieki.
 31. Darījumā iesaistītas finanšu iestādes, par kurām ir zināms, ka tām ir NILLTPF novēršanas kontroles trūkumi, vai tās ir reģistrētas sankcionētās vai riska valstīs.
 32. Iekārtu iegāde pa sastāvdaļām bez pamatojuma.
88. Tā kā pret PF noteikto sankciju juridiskā forma ir līdzīga ES sankcijām, kas piemērotas Krievijai, pazīmes, kas izmantotas Krievijas sankciju pārkāpumu vai

⁷⁴ Skatīt šeit: <https://www.fatf-gafi.org/en/publications/High-risk-and-other-monitored-jurisdictions/Call-for-action-june-2024.html>.

⁷⁵ Skatīt šeit: <https://www.fatf-gafi.org/en/publications/High-risk-and-other-monitored-jurisdictions/increased-monitoring-june-2024.html>.

⁷⁶ Riska valstu jēdziens PF kontekstā skaidrots šī dokumenta 35. punktā. Tāpat īpaša uzmanība jāpievērš mazattīstītiem reģioniem, jo nepietiekama robežu kontrole un attīstīts kontrabandas tīkls rada labvēlīgus apstākļus proliferācijas veikšanai, it īpaši valstīs, kuras robežojas ar riska valstīm. Jāņem vērā augsta riska valstu tirdzniecības attiecības ar citām valstīm, jo tās var izmantot proliferācijas darījumu veidošanai.

apiešanas gadījumu identificēšanai, var tikt piemērotas arī PF sankciju pārkāpumu un apiešanas identificēšanā.⁷⁷

89. Jāņem vērā, ka galvenais proliferācijas riska radītājs ir tās valstis, kuras ir attīstījušas vai attīsta nelikumīgas bioloģisko, ķīmisko vai kodolieroču sistēmas. Ziemeļkoreja un Irāna ir valstis, kuras plāno uzturēt vai uzlabot savu esošo MII arsenālu. Būtiski, ka iespējamā preču transportēšana visbiežāk notiek caur kaimiņvalstīm, lai slēptu patieso galamērķi.

Gadījuma analīze Nr. 3: Kriminālprocess par pārkāpumiem SNP pārvietošanā

Latvijas uzņēmums X veica pretlikumīgu SNP pārvietošanu, iegādājoties militāra rakstura preces no Krievijas un transportējot tās uz Vjetnamu. Lai apietu ES noteiktās sankcijas pret Krieviju (militāro preču importa aizliegums), uzņēmums X veica samaksu par precēm Lielbritānijā reģistrētam uzņēmumam Y, kas bija kā starpnieks Krievijas preču ražotājam. Uzņēmums X tiši izvairījās no SNP tranzīta licences saņemšanas, lai izvairītos no veikto darbību un preču pārbaudēm.

Gadījuma analīze Nr. 4: SNP pārvietošana tranzītā caur Latviju

Latvijā reģistrēti uzņēmumi A un B bija iesaistīti militārām vajadzībām izmantojamu eļļu piegādēs no Baltkrievijas un Krievijas uz Sīriju. Piegāde notika caur Latviju, izmantojot Rīgas ostas uzņēmumu infrastruktūru. Atsevišķos gadījumos minēto preču nosūtīšanai tika izmantotas Sīrijas kaimiņvalstu ostas (nesūtot preces no Rīgas uzreiz uz Sīriju), lai izvairītos no sankciju pārkāpšanas atklāšanas. Samaksu par precēm un to nosūtīšanu Latvijā reģistrētie uzņēmumi organizēja caur ārzonu uzņēmumiem.

Šajā lietā kriminālprocess netika uzsākts.

Tika panākta vienošanās ar VID Muitas pārvaldi par pastiprinātu līdzīgu sūtījumu kontroli. Vienlaikus panākta vienošanās ar ostas termināļiem, ka turpmāk netiks sniegti pakalpojumi darbībām ar šāda veida kravām nolūkā tās nosūtīt līdzīgiem saņēmējiem.

Citi noderīgi resursi par PF un TF

90. 2008. gada FATF PF vadlīnijas⁷⁸ ir kā sākumposms, lai palīdzētu publiskajam un privātajam sektoram izprast riskus un situācijas, kad klienti, maksājumi un citas kontu darbības var būt iesaistītas PF. Kopš vadlīniju izdošanas brīža ir izstrādātas vēl sarežģītākas shēmas, lai slēptu PF. FATF vadlīnijas ir vairākkārt atjaunotas un pieejamas FATF tīmekļvietnē.⁷⁹
91. Papildus iepriekš minētajam, 2025. gada jūnijā FATF publicēja jaunu ziņojumu "Sarežģītas proliferācijas finansēšanas un sankciju apiešanas shēmas"⁸⁰. Materiāla mērķis ir sniegt praktiskus piemērus un tipoloģijas, kas palīdz gan publiskajam, gan privātajam sektoram pilnveidot uzraudzības un kontroles mehānismus, savlaicīgi identificēt aizdomīgus darījumus un efektīvāk novērst PF un sankciju apiešanas prakses globālā līmenī.
92. ANO Ziemeļkorejas ekspertu paneļa dokumenti (UN Documents for DPRK (North Korea))⁸¹ galvenokārt koncentrējas uz ANO DP noteiktajām sankcijām, lai novērstu valsts kodolieroču programmu un cilvēktiesību pārkāpumus. Publicētajos dokumentos ietilpst rezolūcijas, ziņojumi un paziņojumi, kas ir vērtīgs informācijas

⁷⁷ Vairāk informācijas skatīt "Sektorālo un mērķēto finanšu sankciju apiešanas indikatori". Pieejams: https://fid.gov.lv/uploads/files/Sankciju_apiešanas_indikatori_2024.pdf.

⁷⁸ Proliferation Financing Report. Pieejams: <https://www.fatf-gafi.org/content/dam/fatf-gafi/reports/Typologies%20Report%20on%20Proliferation%20Financing.pdf>.

⁷⁹ Proliferation financing. Pieejams: <https://www.fatf-gafi.org/en/topics/proliferation-financing.html>.

⁸⁰ Complex Proliferation Financing and Sanctions Evasion Schemes. Pieejams: <https://www.fatf-gafi.org/content/dam/fatf-gafi/reports/Complex-PF-Sanctions-Evasions-Schemes.pdf.coredownload.inline.pdf>.

⁸¹ UN Documents for DPRK (North Korea): Sanctions Committee Documents. Pieejams: https://www.securitycouncilreport.org/un_documents_type/sanctions-committeedocuments/?ctype=DPRK%20%28North%20Korea%29&cctype=dprk-north-korea.

avots, lai iepazītos ar aktuālajām Ziemeļkorejas PF tendencēm. Atbilstoši iepriekš minētajam Krievija 2024. gada martā ir bloķējusi ANO Ziemeļkorejas ekspertu paneļa darbību, tāpēc jauni ziņojumi šobrīd netiek publicēti.

93. Lai gan ANO ekspertu grupas ziņojumos par Ziemeļkoreju ir ietverts plašs informācijas apjoms, šie dati bieži ir pieejami nestrukturētā un grūti izmantojamā formātā. RUSI projekts "KTDR Ziņojumi" (DPRK Reports)⁸² ir iniciatīva, kas nodrošina atvērtu piekļuvi augstas kvalitātes, strukturētiem datiem no ANO Ziemeļkorejas ekspertu grupas ziņojumiem pieejamā formātā, kā arī no saistītajām ANO sankciju rezolūcijām. Projekta ietvaros kopumā ir apkopotas vairāk nekā 7 000 juridiskas personas un vienības un to datu kopas, kas ir aprakstītas ANO ekspertu grupas ziņojumos laika posmā no 2010. līdz 2023. gadam.
94. Kopš 2015. gada RUSI eksperti ir veikuši vairākus pētījumus PF jomā. 2020. gadā tika publicēts pētījums par Ziemeļkorejas īstenoto PF Austrumāfrikā un Dienvidāfrikā.⁸³ Savukārt 2022. gadā RUSI publicēja pētījumu par nefinanšu uzņēmumiem un profesijām, kas tiek izmantotas PF ietvaros.⁸⁴ Citus RUSI publicētos materiālus, tajā skaitā, par VV izmantošanu PF, var atrast RUSI tīmekļvietnē.⁸⁵
95. Arī *King's College The Centre for Science and Security Studies* tīmekļvietnē⁸⁶ ir publicēti visaptveroši publiskajam un privātajam sektoram paredzēti mācību materiāli par PF.
96. FATF ir nozīmīga loma globālajos centienos apkarot TF. FATF nosaka TF apkarošanas standartus un veicina efektīvu juridisko, regulatīvo un operatīvo pasākumu īstenošanu. FATF izstrādātie ieteikumi un materiāli⁸⁷ ir pamats TF situācijas un risku izpratnei.
97. Katru gadu Europol publicē Terorisma situācijas un tendenču ziņojumu (The Terrorism Situation and Trend Report (TE-SAT))⁸⁸, kurā tiek apkopoti ES dalībvalstu un Eiropas Komisijas secinājumi par tendencēm, kas ir iezīmējušās terorisma jomā pēdējo 12 mēnešu laikā. Ziņojuma mērķis ir informēt politikas veidotājus, TAI darbiniekus un plašāku sabiedrību par aktuālākajiem notikumiem terorisma un ekstrēmisma ideoloģijās, kas var ietekmēt izmaiņas terorisma situācijā ES.

⁸² DPRK Reports Database. Pieejams: <https://dprk-reports.org/>.

⁸³ The Southern Stratagem: North Korean Proliferation Financing in Southern and Eastern Africa. Pieejams: https://static.rusi.org/north_korean_pf_in_southern_and_eastern_africa_web_copy_final.pdf.

⁸⁴ North Korean Proliferation Financing and Designated Non-Financial Businesses and Professions. Pieejams: <https://www.rusi.org/explore-our-research/publications/emerging-insights/north-korean-proliferation-finance-and-designated-non-financial-businesses-and-professions>.

⁸⁵ Proliferation Financing. Pieejams: <https://www.rusi.org/explore-our-research/topics/proliferationfinance#related-projects>.

⁸⁶ Proliferation Finance. Pieejams: <https://www.kcl.ac.uk/csss/research/strategic-trade/proliferationfinance>.

⁸⁷ Terrorist Financing. Pieejams: <https://www.fatf-gafi.org/en/topics/Terrorist-Financing.html>.

⁸⁸ European Union Terrorism Situation and Trend report 2023 (TE-SAT). Pieejams: <https://www.europol.europa.eu/publication-events/main-reports/european-union-terrorism-situationand-trend-report-2023-te-sat>.

Saīsinājumi un skaidrojumi

ANO	Apvienoto Nāciju Organizācija
ANO DP	Apvienoto Nāciju Organizācijas Drošības Padome
AQ	Al-Qaeda
ES	Eiropas Savienība
FATF	Financial Action Task Force (Finanšu darījumu darba grupa)
FID	Finanšu izlūkošanas dienests
IS	The Islamic State (Islāma Valsts) teroristu organizācija
MII	Masu iznīcināšanas ieroči
MONEYVAL	The Committee of Experts on the Evaluation of Anti-Money Laundering Measures and the Financing of Terrorism (Ekspertu komiteja NILL un TF apkarošanas pasākumu novērtēšanai)
NILL	Noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijā
NILLTPF	Noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas, terorisma un proliferācijas finansēšana
Novēršanas likums	Noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas un terorisma un proliferācijas finansēšanas novēršanas likums
NRA 2020	Nacionālais noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas, terorisma un proliferācijas finansēšanas risku novērtējuma ziņojums par 2017.–2019. gadu
NRA 2023	Nacionālais noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas, terorisma un proliferācijas finansēšanas risku novērtējumu ziņojums par 2020.–2022. gadu.
NVO	Nevalstiska organizācija
NVS	Neatkarīgo valstu sadraudzība
OFAC	Office of Foreign Assets Control (Amerikas Savienoto valstu Ārvalstu aktīvu kontroles birojs)
PF	Proliferācijas finansēšana
PLG	Patiesais labuma guvējs
PVN	Pievienotās vērtības nodoklis
RUSI	Royal United Services Institute (Karaliskais apvienoto dienestu institūts)
SNP	Stratēģiskas nozīmes preces
TAI	Tiesībaizsardzības iestādes
TF	Terorisma finansēšana
VDD	Valsts drošības dienests
VID	Valsts ieņēmumu dienests
VV	Virtuālā valūta